

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 10 april 2014
Ons kenmerk 15/3.1/2014002229
Behandeld door de heer A. Venekamp (0592) 36 52 28
Onderwerp: Kringloopaanpak Drentse melkveehouderij

Geachte voorzitter/leden,

Inleiding

Hierbij stellen wij u op de hoogte van het feit dat er een boek is verschenen dat de titel draagt "*15 jaar kringlooplandbouw in Noord Nederland, van marge naar mainstream*". Als provincie zijn wij mede-initiator en medefinancier van het boek. In het boek is ook veel aandacht voor de Drentse inspanningen die zijn geleverd op dit gebied, en dan specifiek binnen de melkveehouderijsector. Het verschijnen van het boek biedt ons tevens de mogelijkheid om u verder te informeren over de mogelijkheden in de nabije toekomst van kringloopaanpak voor de melkveehouderij in Drenthe en ook daarbuiten.

Historie

In het eerste Provinciaal OmgevingsPlan (POP, 1998) stond aangegeven dat wij in Drenthe een grondgebonden duurzame landbouw wensten te realiseren. Een motie vanuit uw Staten heeft destijds gevraagd om een nadere invulling van dat begrip. Hier is uitgekomen dat dit een landbouw is die rekening houdt met de kwetsbare bodem en de natuur én die concurrerend produceert. Duurzaam heeft daarbij een ecologische, economische en sociale betekenis. De ecologische betekenis is verder uitgewerkt in het 'Plan van aanpak regionaal mest- en ammoniakbeleid' (september 2000). Dit plan van aanpak is door uw Staten vastgesteld en dat is het begin geweest van ruim tien jaar provinciale stimulering in de vorm van projecten voor Drentse melkveehouders. Het eerste project is van start gegaan in 2001 onder de naam 'Bedreven Bedrijven Drenthe'. Het laatste project is in september 2012 afgerond en had als titel 'Duurzaam boer blijven in Drenthe'. Met enige regelmaat bent u op verschillende wijze over de inhoud en het verloop en de resultaten van deze succesvolle projecten geïnformeerd.

Resultaten

De projecten hebben tot veel resultaat geleid op verschillend gebied. Waar we ooit begonnen zijn om met name de stikstofkringloop efficiënter te maken op bedrijfsniveau, zodat er minder ammoniak uitgestoten wordt, zijn in de loop van de jaren ook vele andere voordelen in beeld gekomen. Ook de fosfaatkringloop en de koolstofkringloop zijn efficiënter in te richten via de aanpak van Duurzaam boer blijven. Maar ook vraagstukken rondom bijvoorbeeld de kwaliteit van de bodem, eigen ruwvoerwinning, koemanagement en broeikasgasemissies zijn in beeld gekomen en gebracht. Dát is het mooie van de kringloopaanpak, dat het op een integrale wijze bijdraagt aan de verdere verduurzaming van de melkveehouderijsector. Deelnemende ondernemers hebben aangegeven meer inzicht in en daarmee grip op de processen binnen het bedrijf te hebben gekregen, waardoor ze beter onderbouwde beslissingen kunnen nemen. Hierdoor ervaren ze ook meer plezier in hun werk, en juist dat is de reden waarom ze melkveehouder zijn geworden. Dus het mes snijdt werkelijk aan alle kanten.

Stand van zaken in Drenthe

Zoals hiervoor aangegeven is het laatste Drentse project in september 2012 geëindigd. In totaal hebben ruim 200 Drentse melkveehouders actief in studiegroepen deelgenomen aan de diverse Drentse projecten. Een nog groter aantal is bereikt via alle openbare bijeenkomsten en andere vormen van communicatie. Besloten is om na afloop van de Drentse projecten alle betrokken partijen rondom de melkveehouderijsector (ondernemers, dierenartsen, adviseurs, LTO-Noord, milieuorganisaties, andere overheden, kennisinstellingen, accountants etc.) uit te nodigen voor een ander vervolg. Wij hebben partijen gevraagd om aan te geven of ze willen participeren in een zogenoemde 'Kringlooptafel Noord Nederland'. Een netwerk van diverse partijen die allemaal de ontwikkeling van de kringloopmelkveehouderij een warm hart toedragen en daar verdere stappen in willen zetten. Daarvoor is veel interesse en intussen is het netwerk een viertal keren bijeen geweest om met elkaar alle ontwikkelingen te bespreken. Het netwerk breidt zich gestaag uit en bespreekt en deelt kennis op het gebied van kringloopmanagement en melkveehouderij. Daarnaast zijn er nog steeds studiegroepen van melkveehouders actief, die bijeen blijven komen en met behulp van externe adviseurs gezamenlijk verdere stappen zetten in het efficiënter maken van bedrijfsprocessen.

Stand van zaken in Nederland

Ook nationaal is de aandacht voor de kringloopbenadering steeds verder toegenomen. Vanuit het Noorden hebben wij aansluiting gezocht en gevonden bij het nationale project 'Koeien en kansen'. Vanuit deze connectie, en op grond van onze Drentse ervaring en expertise, zijn wij ook gevraagd om ambtelijk zitting te nemen in de Begeleidingscommissie KringloopWijzer. Deze commissie heeft ten doel om de Stuurgroep KringloopWijzer te adviseren vanuit een breed maatschappelijk veld rondom de melkveesector. De KringloopWijzer¹ is voorzien als het nationale instrument waarmee de kringlopen op melkveehouderijbedrijven op een relatief eenvoudige manier, transparant en objectief in beeld kunnen worden gebracht en gepresenteerd. Met dit instrument wordt de individuele melkveehouder in staat gesteld om zijn bedrijfsresultaten inzichtelijk te maken voor zichzelf en voor belanghebbende instanties inzake vergun-

¹ Voor meer gedetailleerde informatie over de kringloopWijzer zie: www.verantwoordeveehouderij.nl/nl/mijnkringloopwijzer.htm

ningverlening en handhaving etc. Het heeft in die zin ook al een formele positie gekregen in de nieuwe Mestwet van staatssecretaris Dijksma. Melkveehouders die niet kunnen voldoen aan de mestplaatsingseisen, een fosfaatoverschot hebben, worden verplicht mee te doen aan de KringloopWijzer. Dit instrument maakt het daarnaast ook mogelijk om maatschappelijk en ecologisch betere prestaties te objectiveren en te waarderen, waardoor deze vorm van bedrijfsmanagement zich in de toekomst wellicht ook laat omzetten in nog meer economische en/of ecologische ruimte voor de individuele ondernemer. De KringloopWijzer is een logisch vervolg op de inspanningen die we hier in Drenthe zijn gestart en hebben ontwikkeld.

Beleidsontwikkelingen

Op alle beleidsniveaus zijn de ontwikkelingen gericht op het meer sluiten van kringlopen, het efficiënter omgaan met grondstoffen en minder belastend produceren voor de omgeving. Het sluiten van kringlopen kan zowel op bedrijfsniveau plaatsvinden als op het niveau van een gebied of regio. Wat de mogelijkheden op gebiedsniveau zijn onderzoeken wij momenteel samen met de andere noordelijke provincies in het PPS-project "*Beter scoren door innovatie en opschaling van kringlooplandbouw: van bedrijf naar gebied*". Binnen voornoemd project is ook de wens ontstaan om te komen tot het boek en is daar uitvoering aan gegeven.

Ook de voor de landbouw van belang zijnde Europese beleidsdocumenten en voorstellen zijn volledig gericht op verduurzaming van productiemiddelen en processen. Dus ook hier specifiek veel aandacht voor het sluiten van kringlopen op verschillende schaalniveaus. In de uitwerking van het POP3 komt dit ook nadrukkelijk terug in de concept-maatregelfiches. In Noord-Nederland hebben wij de lijn van de focus op het sluiten van kringlopen ook doorgetrokken in onder andere de Noordervisie en in de AgroAgenda. Momenteel is de WegWijzer duurzame landbouw Drenthe in voorbereiding. Over de aanpak en de inhoud van deze nota bent u geïnformeerd tijdens de statenexcursie op 30 oktober 2013. Dit document is momenteel in concept gereed en zal binnenkort ter instemming aan u worden voorgelegd. Ook dit document heeft veel aandacht voor de hiervoor aangehaalde ontwikkelingen en bouwt verder op de in het recente verleden opgedane ervaringen. Wij willen samen met onze maatschappelijke partners vervolgstappen gaan zetten om de ingezette weg verder af te lopen.

Afsluitend

Wij zijn trots dat wij als Drenthe een belangrijke initiërende functie hebben kunnen vervullen bij de ontwikkeling naar een duurzamere melkveehouderijsector. Dit hebben wij faciliterend mede mogelijk gemaakt, maar de echte trots en dank gaat uiteraard uit naar alle Drentse melkveehouders die het hebben aangedurfd om anders te denken én te doen, tegen de reguliere ontwikkelingen in. Met hen zijn wij trots dat deze inzet is vereeuwigd in het boek "*15 jaar kringlooplandbouw in Noord Nederland, van marge naar mainstream*". Het boek is ook voor een ieder te downloaden op de speciaal daarvoor ingerichte site www.wageningenur.nl/kringlooplandbouwen ook op www.provincie.drenthe.nl/onderwerpen/natuur-en-milieu/bodem/landbouw-bodem.

Een beperkt aantal boeken is op voorraad aanwezig en kan indien gewenst worden
aangevraagd bij de heer A. Venekamp, a.venekamp@drenthe.nl.

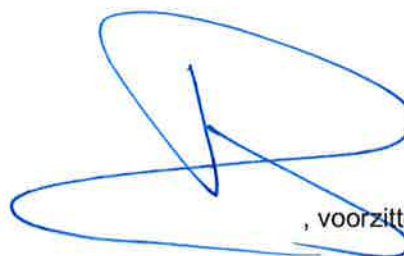
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

wa/coll.

, secretaris

, voorzitter